

บทที่ 5

บทสรุปและวิเคราะห์ (Summary)

- จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์แห่งชนชาติเยอรมัน (Holy Roman Empire For German Nation) หลัง ค.ศ. 800
- อาณาจักรไรช์ที่ 2 (The Second Reich)
The German Empire ค.ศ.1871 ถึง ค.ศ.1918
The Weimat Republic ค.ศ.1919 ถึง ค.ศ.1933
- อาณาจักรไรช์ที่ 3 (The Third Reich) สมัยอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ค.ศ.1933 - 1945
- ยุคแบ่งประเทศเป็นเยอรมันตะวันตกและเยอรมันตะวันออก ค.ศ.1949 – 1990
- ยุคปัจจุบัน (German Reunification) ค.ศ.1990 – ปัจจุบัน

คำว่าจักรวรรดิโรมัน (Roman Empire) เคยเป็นมหาอำนาจยุคโบราณต่อจากความสำเร็จรุ่งเรืองของโลกที่นครรัฐกรีก (Hellenic) ส่วนคำว่าจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ เกิดในศตวรรษที่ 10 เกิดเป็นประเทศฝรั่งเศส, เยอรมนี, อิตาลี หลัง ค.ศ.800 และจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ แท้จริงเป็นแต่ชื่อเท่านั้น

ในยุคที่ประเทศเยอรมนียังไม่มีเอกภาพทางการเมือง จะปกครองโดยขุนนางและเจ้าผู้ครองแคว้น ในแต่ละแคว้นจะมีสิทธิในการปกครองตนเอง (autonomy) มีเมืองหลวงของตนเองและมีกิจการทหารเป็นของตนเอง สำหรับเจ้าผู้ครองแคว้นที่เข้มแข็งจะมีสิทธิได้รับเลือกเป็นจักรพรรดิ (Kaiser) ของอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ โดย Kaiser จะได้รับการสวมมงกุฎ โดย Pope (ซึ่งพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์เรียกจักรพรรดิของเยอรมันว่า “เจ้าอเล็กเตอร์”)²⁴ สำหรับอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ตั้งขึ้นหลังจากอาณาจักรโรมันถูกทำลายลงแล้ว กล่าวได้ว่าประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ของเยอรมันต่างจากชาติอื่นในยุโรปตะวันตก ประวัติศาสตร์เยอรมันแสดงถึงความยากลำบากในการสร้างชาติ

²⁴ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “เยอรมนีในศตวรรษที่ 21 : อดีตและปัจจุบัน”

โดย รศ.ดร.พรสวรรค์ วัฒนางกูร จัดที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2544

ใน ค.ศ.1871 เป็นการรวมชาติครั้งแรกโดยบิสมาร์ค (Otto Von Bismarck) ซึ่งเป็นชาวปรัสเซีย (Prussian) ถือว่าเป็นการเกิดขึ้นของจักรวรรดิเยอรมันที่ 2 หรืออาณาจักรไรช์ที่ 2 (The Second German Empire or the Second Reich) ซึ่งเป็นรัฐในแบบอำนาจนิยม (The Empire was an authoritarian State) และที่น่าศึกษาก็คือประเทศเยอรมนีจากประวัติศาสตร์มาถึงปัจจุบัน เรียกได้ว่า “from an authoritarian state to democratic system”²⁵ สำหรับบิสมาร์ค แม้เป็นพวกชาตินิยม แต่สามารถดำเนินนโยบายต่างประเทศได้ฉลาดมาก สำหรับศัตรูของเยอรมันยุคนั้นคือ ฝรั่งเศส เยอรมันจะไม่ไปล่าอาณานิคมที่ต้องเป็นคู่แข่งกับอังกฤษ, ฝรั่งเศส ผลพลอยได้ก็คือ ชาติสยามชอบเยอรมัน

เยอรมนียุคบิสมาร์ค มีความเข้มแข็ง สามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ชาติและอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว รัฐมีความยิ่งใหญ่มาก ต่อมาพระเจ้าวิลเฮล์มที่ 2 (Kaiser Wilhelm 2) ทรงไม่โปรดบิสมาร์คและปลดบิสมาร์คออกจากตำแหน่ง แต่การที่ทรงล้มเหลวในการเป็นผู้ปกครองนำประเทศไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ.1914 – 1918) เยอรมันจำต้องเข้าสู่สงครามที่ทำลายทุกสิ่งทุกอย่าง Kaiser ทรงสละราชสมบัติเพราะแม่ทัพของเยอรมันทุกคนไม่ยอมอยู่ภายใต้คำสั่งของพระองค์ กล่าวกันว่า ทรงสละราชสมบัติแล้วไม่ยอมกลับมาบ้านเกิดอีกเลย สงครามโลกครั้งที่ 1 จบลงด้วยความปราชัยของประเทศเยอรมนี รัฐบาลของจักรวรรดิเยอรมันจึงล่มสลายลง

ใน ค.ศ.1919 เกิดสาธารณรัฐไวมาร์ (The Weimar Republic) เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐธรรมนูญไวมาร์ (Weimar Constitution) ภายใต้หลักการแห่งรัฐธรรมนูญ ถือว่าประเทศเยอรมนีมีประชาธิปไตยเป็นครั้งแรก เพราะมีสิ่งต่อไปนี้ คือ

- สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน (basic human rights)
- สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งทั่วไป (Universal Suffrage)
- มีการเลือกประธานาธิบดีและสภาผู้แทน (President, Parliament)
- มีการจัดตั้งพรรคการเมืองตามกฎหมาย (Political Parties)

แต่สาธารณรัฐไวมาร์มีปัญหาหนักหนาสาหัสหลายประการ (severe problems) ได้แก่

* สนธิสัญญาที่ผลมาจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่ต้องจ่ายค่าประติมากรรมสงครามแก่ฝ่ายสัมพันธมิตร

* ระบบการเมืองถูกคุกคามโดยฝ่ายหัวรุนแรงทั้งซ้ายจัดและขวาจัด

* ช่วง ค.ศ.1920 ปัญญาชนเริ่มลี้ภัยออกนอกประเทศ เช่น Albert Einstein ฯลฯ

²⁵ Russell J. Dalton **Comparative Politics Today** p.258

* ใน ค.ศ.1923 เกิดเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก (inflation) สกุลเงินของเยอรมันหมดค่าลง อัตราคนว่างงานมีมากมาย คนเยอรมันไม่พอใจกับสาธารณรัฐไวมาร์ ในที่สุดระบอบประชาธิปไตยต้องล่มลงเมื่อฮิตเลอร์ขึ้นมาใช้อำนาจ การล่มสลายลงของสาธารณรัฐไวมาร์ยังเป็นเรื่องความไม่ชัดเจนของรัฐธรรมนูญในเรื่องระหว่างสภากับประธานาธิบดี อีกทั้งยังมี การให้อำนาจพิเศษในสถานการณ์พิเศษ (emergency power) แก่ตำแหน่งประธานาธิบดี สรุปประมวลระยะเวลาแห่งอาณาจักรไรช์ ที่ 2 คือ ช่วง ค.ศ.1871 – ค.ศ.1933

ใน ค.ศ. 1933 ภายใต้ผู้นำที่ชื่อฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) ได้นำประเทศไปสู่ระบอบเผด็จการแบบนาซี (Nazism) หรือเผด็จการผู้นำ เป็นที่รู้จักกันดีถึงการสังหารชาวยิวและการนำพาประเทศไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 โดยจบลงด้วยความพ่ายแพ้ของเยอรมัน รวมระยะเวลาแห่งอาณาจักรไรช์ที่ 3 คือ ช่วง ค.ศ.1933 – ค.ศ. 1945

ภายหลังการสิ้นสุดลงของสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ.1939 – ค.ศ.1945) มหาอำนาจฝ่ายสัมพันธมิตรในฐานะผู้ชนะ ได้ประชุมตกลงแบ่งประเทศเยอรมนีออกเป็น 2 ประเทศ คือ ประเทศเยอรมันตะวันตก ซึ่งอยู่ภายใต้การครอบครองของอังกฤษ, ฝรั่งเศส, สหรัฐอเมริกา และประเทศเยอรมันตะวันออก ซึ่งอยู่ภายใต้การครอบครองของสหภาพโซเวียต ซึ่งก็คือ ช่วง ค.ศ.1949 – ค.ศ.1990 โลกต้องตกอยู่ภายใต้ภาวะสงครามเย็น (Cold war) จบจบใน ค.ศ.1989 เมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลาย ผู้นำค่ายคอมมิวนิสต์หมดไป ประเทศเยอรมนีก็ใช้โอกาสในการรวมชาติได้สำเร็จ

ในปี ค.ศ.1990 เรียกได้ว่า เป็นยุคปัจจุบันของประเทศเยอรมนี (reunited Germany) เป็นประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบระบบรัฐสภา เป็นประเทศสหพันธรัฐ ซึ่งมีทั้งสิ้น 16 มลรัฐ

● **รายนามของประธานาธิบดีแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Federal President) :-**

1. Theodore Heuss (ค.ศ.1949 – 1959)
2. Heinrich Lübke (ค.ศ.1959 – 1969)
3. Gustav Heinemann (ค.ศ.1969 – 1974)
4. Walter Scheel (ค.ศ.1974 – 1979)
5. Karl Carstens (ค.ศ.1979 – 1984)
6. Richard von Weizsäcker (ค.ศ.1984 – 1994)
7. Roman Herzog (ค.ศ.1994 – 1999)
8. Johannes Rau (ค.ศ.1999 – 2004)
9. Horst Köhler (ค.ศ.2004 – 2009)

● **รายนามนายกรัฐมนตรีแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี :-**

1. Konrad Adenauer (ค.ศ.1949 – 1963)
2. Ludwig Erhard (ค.ศ.1963 – 1966)
3. Kurt Geory Kiesinger (ค.ศ.1966 – 1969)
4. Willy Brandt (ค.ศ.1969 – 1974)
5. Helmut Schmidt (ค.ศ.1974 – 1982)
6. Helmut Kohl (ค.ศ.1982 – 1998)
7. Gerhard Schröder (ค.ศ.1998 – 2005)
8. Angela Merkel (ค.ศ.2005 – 2009)

Bibliography

1. **Handbook of International Relations**. Edited by Walter Caelsnaes, Thomas Risse, Beth A Simmons. 2002. London : Sage Publications Ltd.
2. Ludger Helms. 2000. **Institutons And Institutional Change In The Federal Republic of Germany**. New York : St. Martin's Rress, Inc.
3. Maiken Umback. 2002. **German Federation Past, Present, Future**. Printed in Great Britain by Antony Rowe Ltd.
4. Marlene Wind. 2001. **Sovereignty And European Integration**, New York : Published by Palgrave Houndmills, Basingstoke, Hamshire RG21 GXS. And 175 Fifth Avenue.
5. Michael G. Roskin. 1986. **Countries And Concepts An Introduction To Comparative Politics**. New Jersey : Prentice – Hall Inc.
6. **The Basic Law For The Federal Republic of Germany**. 1994. Published by the Press and Information office of the Federal Government. 53105 Bonn.

บรรณานุกรม

1. ชัยวัฒน์ ถาวรธนสาร. 2530. ประวัติศาสตร์เยอรมนีสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2519. ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร.
3. บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. 2535. วิชากฎหมายรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ : รัฐธรรมนูญเยอรมัน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
4. ปราณี ศิริจันทร์พันธ์. 2528. ประวัติศาสตร์ยุโรปสมัยปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์.
5. เพ็ญศรี ภูมิถาวร, ทวี ทวีวาร และมยุรี เจริญ. 2543. อารยธรรมโลก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
6. อนุสรณ์ ลีम्मณี. 2542. รัฐ สังคม และการเปลี่ยนแปลง : การพิจารณาในเชิงอำนาจนโยบาย และเครือข่ายความสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์เดือนตุลาจำกัด